

*Tale til Emma Rosenzweig ved tildelingen af Munch Christensens Kulturlegat
Af jurymedlem Lise Vandborg*

Lille spejl på væggen der - hvem er smukkeste i verden her ?

I Grimms eventyr Snehvide er det den onde stedmor, som stiller spørgsmålet til spejlet, men i Emma Rosenzweigs spøgelsesagtige debutroman er det den unge kvinde, der ikke uden lighed med Snehvide, "Mit hår er hvidt som sne," ser sin mands ekskone som den smukkeste:

"Hun er farligt smuk, og hendes næse er meget mindre end min. Lille og perfekt og rund."

I romanen "Jeg giver alt væk" flytter en 24-årig kvinde ind hos en dobbelt så gammel mand og går som Snehvide alene rundt hele dagen i det store hus og undersøger tingene. I takt med at hun finder flere og flere af ekskonens efterladte ting, prøver hendes sorte kjole osv, bliver hun fuldstændig besat af hende. Ekskonen har alt det, hun selv mangler: Succes, selvtillid og styrke.

I disse år udkommer mange bøger om modne mænds magtmisbrug og overgreb på unge kvinder. Mange af disse vidensbyrd er vigtige litterære bidrag til tidens metoo – debat. Men Emma Rosenzweigs ærinde er ikke at fortælle en overgrebshistorie. Den kvindelige jegfortæller i bogen er nemlig ikke et offer for et overgreb, men snarere et offer for sine egne indre dæmoner.

Ifølge kvindens to venner er udskiftningen af en midaldrende kvinde med en yngre model "den ældste kliché, man kan komme i nærheden af". Og det er den kliché, Emma Rosenzweig sætter fokus på i denne klaustrofobiske fortælling. Romanen viser skyggesiden af et forhold mellem en ung kvinde og en moden mand, hvor der opstår et begær, som er svær at få styr på. Som læser følger man kvindens tanker, og hvordan hun påvirkes af andres fordomme. Man mærker, hvordan besættelsen af ekskonen efterhånden bliver så stærk, at hun nærmest manifesterer sig som et spøgelse i romanen. Det leder tankerne hen på den gotiske litteraturs besjælede huse og fatale relationer. Ikke mindst "Rebecca", som mange kender fra Hitchcocks filmatisering.

Der er uden tvivl en moderbinding på spil i denne besættelse og spejling, og ekskonen bærer da også madonna-navnet Maria.

"Jeg er interesseret i Maria på en helt anden måde, end jeg er interesseret i manden. Det er en anden form for begær. Som om hun kan give mig tilladelse til noget, som ingen andre kan".

Kvinden hungrer konstant efter Marias anerkendelse:

"Jeg må finde hende, opsøge hende, få hende til at se mig. () det er gennem hende, jeg bliver skabt."

Moderskabet vises også i romanens struktur: Den løber over ni måneder fra september til maj og følger dermed en graviditets forløb og spejler samtidig, at kvinden bliver gravid. Det gør hendes ønske om sammensmeltning med Maria endnu større, alt i mens hun lytter til Kate Bushs "Babooshka."

I denne kredsen om begær, selvdestruktion og moderskab er der linjer til bøger af nutidige forfattere som Hanne Højgaard Viemose, Cecilie Lind, Ida Marie Hede og Olga Ravn. Som læser kan man ikke undgå at opholde sig ved det sansemættede og svimlende sprog og den uhyggelige stemning, som kaldes frem i romanen. Emma Rosenzweig får personerne til at blive lyslevende for læseren og skubber til klicherne om den unge elskerinde, ekskonen og den onde stedmor.

Romanen er skrevet fra et nyt sted, da den giver stemme til 'den anden kvindes' spejlinger og besættelse. Vi har brug for fortællinger set fra nye vinkler om kærlighedsforhold, der er forbundet med fordomme og for beskrivelser af forbudte følelser som vrede, jalousi og had i forbindelse med brudte forhold og nye familier.

Flere af de tidligere vindere af Munch Christensens debutantpriser har talt fra nye steder med afsæt i egne erfaringer. Tænk blot på Yahya Hassan, Maja Lee Langvad, Gleen Bech og Gry Stokkendahl Dalgas.

Emma Rosenzweig taler også fra et nyt sted i denne spøgelsesagtige historie, hvor Snehvide har indtaget dronningens slot og kigger ind i hendes spejl og siger: "Her, i dette hus, kan jeg ikke lade være med at føle, at det er den forkerte kvinde, der kigger ind i spejlet. Og at spejlet ved det".

God læselyst til kommende læsere og hjertelig tillykke til Emma Rosenzweig med Bodil og Jørgen Munch-Christensens kulturlegat, Danmarks største debutantpris.

